

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 24 februari 1936 kl. 3 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion angående vissa
ändringar i lagen om arbetstidens begränsning.*

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 17, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Olsson* i Stockholm *m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till regeringen måtte anhålla, att regeringen ville utarbeta och till 1937 års riksdag inkomma med förslag *dels* till sådana ändringar av lagen om arbetstidens begränsning, att arbetstiden för arbetare inom industrin i allmänhet förkortas till 40 timmar i veckan och för arbetare i särskilt tungt och hälsofarligt arbete samt för arbetare under 18 år till högst 36 timmar i veckan, med iakttagande av att lönekomensation bör lämnas, *dels* till sådana ändringar, att lagens tillämpningsområde utvidgas att omfatta de arbetargrupper som nu icke äro inbegripna under lagens tillämpning, *dels ock* till sådan skärpning av bestämmelserna angående övertidsarbete, att dylikt endast medgives då särskilt tvingande omständigheter föreligga, exempelvis då genom natur- eller olyckshändelse eller genom annan omständighet, som ej kunnat förutses, fara föreligger för liv, hälsa eller egendom.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Gällande lag om arbetstidens begränsning är utfärdad den 16 maj 1930 (nr 138).

Vid 1931, 1932, 1933 och 1934 års riksdagar väcktes i motioner av i huvudsak samma innehåll som den nu föreliggande motionens förslag om ändringar i arbetstidslagen (motionerna I: 206 och II: 287 år 1931, II: 60 år 1932, II: 79 och II: 252 år 1933 samt II: 286 år 1934). På hemställan av andra lagutskottet (utlåtanden 16/1931, 24/1931, 35/1932, 35/1933 och 53/1934) beslöt riksdagen, att motionerna icke skulle föranleda till någon åtgärd.

Vid 1935 års riksdag väcktes av herr *Karlsson* i Grängesberg *m. fl.* en motion, II: 337, med i huvudsak samma yrkanden som i den nu föreliggande motionen II: 17.

Andra lagutskottet anförde i utlåtande nr 16.

Såsom framgår av vad utskottet ovan anført är spørgsmålet om ytterligare begränsning av arbetstiden fortfarande föremål för internationell prövning. Vid den internationella arbetskonferensens nittonde sammanträde, som tager

sin början den 4 nästkommande juni, skall till behandling upptagas bland annat frågan om antagande av en principkonvention angående 40-timmars arbetsvecka. Av utskottets utlåtande här ovan framgår vidare, att arbetslöshetsutredningen numera slutfört sitt uppdrag att verkställa utredning rörande arbetslöshetens karaktär och orsaker samt medlen för dess bekämpande, därvid bland annat frågan om arbetstidsförkortning såsom medel mot arbetslöshet ingående behandlats.

Utskottet är övertygat därom, att vad som sålunda i fråga om förevarande invecklade spörsmål hittills förekommit, och vad som i samma ämne inom den närmaste tiden kommer att åtgöras, skall föranleda Kungl. Maj:t att ägna nämnda spörsmål uppmärksamhet.

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Denna hemställan bifölls av riksdagen.

I fråga om det arbete, som utförts av *arbetslöshetsutredningen*, vilken tillstattes den 11 mars 1927 samt avslutade sin verksamhet vid årsskiftet 1934—1935, må nämnas, att i dess *betänkande II* (statens offentliga utredningar 1935: 6), andra avdelningen med huvudrubrik »Lönepolitikens och den ekonomiska politikens allmänna inflytande på sysselsättningsgraden», i kap. VIII, sid. 155—167, behandlats frågan om »Arbetstidsförkortning såsom medel mot arbetslöshet». Vidare har i fjärde avdelningen med huvudrubriken »Åtgärder mot arbetslöshet» i kap. XXIII, »Åtgärder i syfte att förändra arbetslöshetens fördelning», å sid. 280—282 behandlats spörsmål om arbetstidsförkortning (jämför sid. 233—235).

De sakkunniga, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1933 tillkallats för att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande frågan om laglig reglering av arbetstiden för arbetare inom jordbruket och dess binäringar — *lantarbetstidsutredningen* — hava den 8 oktober 1935 avgivit betänkande med förslag till lag om arbetstiden i jordbruk och trädgårdsskötsel (lantarbetstidslag) m. m. (statens offentliga utredningar 1935: 48).

I årets frontal omnämnes, att förslag till en laglig reglering av arbetstiden inom jordbruket kommer att i år framläggas för riksdagen i syfte att ernå principiell likställighet mellan industriens och jordbrukets arbetare.

Å den internationella arbetsorganisationens konferens i Washington år 1919 antogs bland annat förslag till konvention angående åttatimmarsdag. Av en i Sociala meddelanden år 1936, nr 1, å sid. 36—37 intagen tabell rörande fortgången intill 1936 års början av ratifikationsarbetet i fråga om internationella konventioner framgår, att nämnda konvention ratificerats av Argentina, Belgien, Bulgarien, Chile, Colombia, Dominikanska republiken, Grekland, Indien, Kanada, Kuba, Litauen, Luxemburg, Nicaragua, Portugal, Rumänien, Spanien, Tjeckoslovakien och Uruguay, att den villkorligt ratificerats i Frankrike, Italien, Lettland och Österrike samt att förslag om ratifikation föreligger i Brasilien, Nederländerna och Paraguay.

Å den internationella arbetsorganisationens nittonde sammanträde, som hölls i Genève under tiden 4—25 juni 1935, antogs bland annat ett förslag till konvention (nr 47) angående arbetstidens förkortning till fyrtio timmar i veckan inom alla slag av sysselsättning.

Förslaget innebär en principkonvention, som icke i och för sig kan om-sättas i lagstiftning. Det är avsett att utgöra en ram för en serie av special-konventioner för olika slag av sysselsättning, i vilka konventioner den all-männa principen om 40-timmars arbetsvecka skall i detalj genomföras under hänsynstagande till de särskilda förhållandena på varje arbetsområde.

Den föreliggande motionen, II: 17, innehåller, såsom ovan nämnts, yrkande, bland annat, om förslag till nästa års riksdag till en lagstiftning, enligt vilken som huvudregel 40-timmars arbetsvecka skall gälla för arbetare inom industrien i allmänhet.

I propositionen nr 15 till årets riksdag har Kungl. Maj:t anhållit om riksdagens yttrande angående de av internationella arbetsorganisationens konferens år 1935 fattade besluten. Propositionen har behandlats av andra lagutskottet i dess utlåtande nr 19, varvid utskottet hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte meddela, att riksdagen för sin del ansåge, att ratifikation av förslaget till konvention angående arbetstidens förkortning till fyrtio timmar i veckan icke borde äga rum. Beträffande närmare redogörelse för nämnda konventionsförslag anhåller utskottet att få hänvisa till propositionen nr 15 och utskottets utlåtande nr 19 (sid. 4—12).

Utskottet tillåter sig vidare anföra följande *uppgifter rörande arbetstidslagens tillämpning* åren 1931—1934.

Ordinarie arbetstid.

	1931	1932	1933	1934	1935
Dagarbetare, för vilka arbetsrådet medgivit 48 timmars genomsnittlig arbetsvecka (5 § 1 mom.)	27,000	10,600	11,000	10,200	9 000
Skiftarbetare, för vilka arbetsrådet medgivit i regel 56 timmars genomsnittlig arbetsvecka (5 § 2 mom.)	18,500	18,000	18,100	18,000	16,000
Dagarbetare, för vilka arbetsrådet medgivit 54—60 timmars arbetsvecka (5 § 3—5 mom.)	5,000	7,900	8,300	8,000	8,000

Övertidsarbete.

	1931	1932	1933	1934	1935
Arbetare över 18 år, för vilka arbetsrådet medgivit utsträckt övertid med i medeltal 59 (40 år 1931, 50 år 1932, 58 år 1933, 59 år 1934) timmar per år (7 § 3 mom.)	4,550	1,885	2,310	6,262	7,219
Arbetare mellan 16 och 18 år, för vilka arbetsrådet medgivit övertid med i medeltal 72 (50 år 1931, 75 år 1932, 62 år 1933, 65 år 1934) timmar per år (7 § 4 mom.)	950	859	1,063	1,627	2,205

Till uppgifterna om övertidsarbete må anmärkas, att arbetare under 18 år ej få utan tillstånd av arbetsrådet användas till övertidsarbete. Arbetare över 18 år få utan tillstånd av arbetsrådet användas till övertidsarbete under 200 timmar per år, när så befinnes påkallat med hänsyn till särskilt förhållande. För utförande av vissa förberedelse- eller avslutningsarbeten må ock utan tillstånd av arbetsrådet erforderligt antal arbetare över 18 år användas under högst 7 timmar i veckan.

Utöver vad ovan anförts har i fråga om den omfattning, i vilken arbetsrådet under de senaste fem åren lämnat medgivande till övertidsarbete, å sid. 8—9 i utskottets utlåtande nr 19 meddelats vissa uppgifter, till vilka utskottet anhåller att få hänvisa.

Av propositionen nr 15 till årets riksdag framgår, att Kungl. Maj:t ägnar uppmärksamhet åt spörsmålet om ytterligare begränsning av arbetstiden.

Utskottet.

I utlåtande nr 19 i anledning av nämnda proposition har utskottet hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala, att riksdagen för sin del anser, att det av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1935 antagna förslaget till konvention angående arbetstidens förkortning till fyrtio timmar i veckan icke bör ratificeras av Sverige. Då utskottet sålunda anser, att skäl icke förefinnas för riksdagen att i princip uttala sig för en sådan förkortning av arbetstiden, följer härav, att utskottet icke kan tillstyrka riksdagen att av Kungl. Maj:t begära förslag till lagstiftning om sådan förkortning.

Med hänsyn till vad utskottet anført i sitt utlåtande nr 15 vid 1930 års riksdag, då förslag till gällande arbetstidslag framlades, finner utskottet ej heller skäl tillstyrka riksdagen att begära förslag till de ändringar i övrigt i arbetstidslagen, vilka motionärerna föreslagit.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II: 17, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 februari 1936.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Linder**, *Frändén, Sigfrid Hansson, Gustaf Tamm, Sam Larsson, Hagman* och *P. Sandström**;

från andra kammaren: herrar *Österström**, *Hage, Johanson* i Hallagården, *Olovson* i Västerås, *Pettersson* i Hällbacken, *Hansson* i Trollhättan* och *Sandström* i Sollefteå.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering

Reservation

av herrar *Linder*, *Sigfrid Hansson*, *Hagman*, *Hage*, *Olovson* i Västerås, *Pettersson* i Hällbacken och *Hansson* i Trollhättan,

vilka under hänvisning till vad de anført i reservation till utskottets samtidigt med förevarande utlåtande avgivna utlåtande nr 19 hemställt, att nu ifrågavarande motion, II: 17, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.
